

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Henčekovej, PhD. a členov senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a JUDr. Milana Moravu v právnej veci navrhovateľa: **F. P.**, nar. X., bytom K., *zast. JUDr. J. M., so sídlom C.*, proti odporcovi: **Obvodný pozemkový úrad v Žiline**, A. Kmeťa 17, Žilina, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. 2008/00168-31 zo dňa 28.9.2009, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 23Sp/99/2009-37 zo dňa 25.10.2010, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline č. k. 23Sp/99/2009-37 zo dňa 25. októbra 2010 **m e n í** tak, že rozhodnutie odporcu č. 2008/00168-31 zo dňa 28. septembra 2009 **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

O trovách konania bude rozhodnuté samostatným uznesením.

O d ô v o d n e n i e

Krajský súd v Žiline rozsudkom č. k. 23Sp/99/2009-37 zo dňa 25. 10 2010 potvrdil rozhodnutie Obvodného pozemkového úradu v Žiline č. 2008/00168-31 zo dňa 28.9.2009. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že správny orgán rozhodol podľa § 9 ods. 4 zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku (ďalej len zákon č. 229/1991 Zb.) tak, že navrhovateľovi nepriznal vlastnícke právo ani právo na náhradu k nehnuteľnostiam a za nehnuteľnosti nachádzajúce sa v katastrálnom území Žilina zapísané v PK vložke 449 ako parcela č. X., PK vložke č. 446 ako parcela PK X., v PK vložke 964 ako PK parcela č. X. vedené v komasačnom hárku 0842 na E. P., rod. G. ako parc. X., ktorý stav je neidentický zlúčením do EN parc. X., ďalej vo vložke 2484 pre parc. X., vo vložke 2376 parc. X., vo vložke 279 parc. X. a X., ktorých stav je neidentický zlúčením do EN parciel X. a X. Mestská knižnica na Studničkách vedená na LV X. a X. z dôvodu, že v konaní nebolo preukázané splnenie podmienok uvedených v § 4 zákona č. 229/1991 Zb. Súd uviedol, že pre rozhodovanie správnych orgánov podľa zákona č. 229/1991 Zb. je rozhodujúcim stav, ktorý je v čase vydania rozhodnutí.

Správny orgán, čo bolo z administratívneho spisu nesporné, niekoľkokrát vyzval navrhovateľov a ich právnych zástupcov na predloženie potrebných dokladov na preukázanie reštitučných nárokov. Malo ísť o dedičské rozhodnutie po E. P., rod. G., ďalej o dedičské rozhodnutie po E. P., úmrtný list E. P., jej závet. Preložený závet E. P. bol doložený až pred správnym súdom. Súd preto vo svojom rozsudku konštatoval, že navrhovatelia nepreukázali aktívnu legitimáciu osoby, ktorá si uplatňuje reštitučný nárok podľa § 4 ods. 2 zákona č. 229/1991 Zb. Nebolo preto už povinnosťou správneho orgánu zaoberať sa ďalšími skutočnosťami – tými, či E. P. je dedičom po pôvodnej vlastníčke E. P., akým spôsobom prešiel predmetný majetok na štát, a či sú splnené zákonné podmienky pre uplatnenie reštitučného nároku podľa zákona č. 229/1991 Zb.. Dôkazné bremeno stanovené v § 6 predmetného zákona na preukázanie týchto skutočností bolo na navrhovateľovi, ktorý do termínu rozhodnutia správneho orgánu nedoložil zákonom predpísané doklady a nepreukázal zákonom požadované skutočnosti, na základe čoho je možné konštatovať, že navrhovateľ dôkazné bremeno neuniesol. Na tejto skutočnosti nemení nič ani fakt, že v správnom konaní nedoložené doklady preukazujúce jeho reštitučný nárok predložil po podaní opravného prostriedku.

O trovách konania súd prvého stupňa rozhodol tak, že žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania nepriznal, nakoľko navrhovateľ nemal v konaní úspech a odporcovi trovy nevznikli.

Proti rozsudku Krajského súdu v Žiline sa odvolal navrhovateľ dňa 6.12.2010. V odvolaní namietal, že správny orgán od neho požadoval preukázanie splnenia podmienky „skutočného“ trvalého pobytu, pričom splnenie tejto podmienky mu ako oprávneného nevyplýva zo žiadneho právneho predpisu. Za neoprávnenú požiadavku správneho orgánu považoval tiež predloženie overenej plnej moci na zastupovanie. Namietal ďalej, že správny orgán podradil vec pod právnu normu, ktorá sa na vec nevzťahuje. Podľa jeho názoru rozhodnutie správneho orgánu je nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť a pre nedostatok dôvodov, pretože nevyložil obsah použitej právnej normy tak, aby účastníci pochopili vzťah medzi skutkovým a právnym posúdením. Uviedol, že správny orgán skutkový stav podradil pod právnu normu § 4 ods. 1 a 2 zákona č. 229/1991 Zb., avšak táto právna norma sa na vec nevzťahuje v tom rozsahu, že by bol správny orgán oprávnený od neho žiadať preukázanie nejakého skutočného trvalého pobytu, pričom zákon takýto skutočný trvalý pobyt nepozná. Vzhľadom na uvedené mal za to, že súd prvého stupňa mal rozhodnutie správneho orgánu ako nezákonné v súlade s § 250j ods. 2 písm. a/ OSP zrušiť a vrátiť na ďalšie konanie, keďže rozhodnutie správneho orgánu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci. V kontexte vyššie uvedených argumentov poukazoval aj na to, že rozhodnutie je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov a pre nezrozumiteľnosť.

Navrhovateľ žiadal, aby odvolací súd odvolaniu vyhovel a napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že zruší rozhodnutie správneho orgánu a vráti vec na ďalšie konanie a zároveň zaviazal odporcu na úhradu trov konania pred odvolacím súdom a súdom prvého stupňa.

K odvolaniu sa vyjadril správny orgán podaním zo dňa 20.12.2010. Uviedol, že rozsudok Krajského súdu v Žiline považuje za správny, pretože odvolacie dôvody navrhovateľa nemali podstatný vplyv na výsledok rozhodnutia. Neoverenie plnej moci nemalo žiaden vplyv na rozhodnutie o návrhu. Doloženie overenej plnej moci požadoval len z dôvodu, že v návrhu zo dňa 10.2.1992 sa okrem iného uvádzalo, že navrhovatelia predkladajú overené plné moci, pričom overená bola iba plná moc od F. P. Keď však overenú plnú moc E. P. nedoložil bola akceptovaná neoverená plná moc. Čo sa týka trvalého pobytu,

tento správny orgán overoval z dôvodu, že zásielky adresované na uvedenú adresu sa vrátili ako neprevzaté a následne bolo zistené, že E. P. zomrel v roku 1995 v Londýne, kde mal trvalé bydlisko.

Správny orgán žiadal, aby odvolací súd rozsudok Krajského súdu v Žiline potvrdil ako vecne správny.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel jednomyselne k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nemožno priznať úspech.

V odôvodnení rozhodnutia najvyšší súd uviedol, že s prihliadnutím na ust. § 219 ods. 2 OSP v spojení s § 250l ods. 2 OSP konštatuje, že nezistil dôvod na to, aby sa odchýlil od logických argumentov a relevantných právnych názorov spolu so správnu citáciou dotknutých právnych noriem obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné právne východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku. Preto sa s ním stotožnil v plnom rozsahu a doplnil, že krajský súd správne konštatoval skutočnosť, že pre uplatnenie reštitučných nárokov podľa zákona č. 229/1991 Zb. zákon nepredpisuje predloženie plnej moci s overenými podpismi osôb, ktoré k uplatňovaniu reštitučného nároku splnomocnenca splnomocňujú. Správny orgán nemal dostatočné argumenty na spochybnenie udelenej plnej moci. Tu však konštatoval, že napriek tomu, že správny orgán túto plnú moc spochybňoval, nevyvodil z nej postup, ktorý by bránil splnomocnenej osobe zúčastniť sa správneho konania.

Takisto najvyšší súd poukázal na správny záver krajského súdu, že na základe Európskej judikatúry nie je potrebné, aby z hľadiska uplatnenia reštitučných nárokov zákonodarca vyžadoval aj preukázanie trvalého pobytu osoby na území v danom prípade ČSFR i keď zákon č. 229/1991 Zb. v § 4 ods. 2 v tejto časti nebol novelizovaný, z hľadiska Európskej judikatúry sa nevyžaduje splnenie podmienky trvalého pobytu pre riadne uplatnenie reštitučného nároku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v súlade so závermi prvostupňového súdu dospel k názoru, že navrhovateľ neuviedol všetky rozhodné skutočnosti, ktoré striktne vyžaduje zákon č. 229/1991 Zb. pre posúdenie reštitučného nároku. Reštituenti aj ich právna

zástupkyňa boli niekoľkokrát vyzývaní na predloženie potrebných dokladov. Predovšetkým sa jednalo o predloženie dedičského rozhodnutia po E. P. a následne dedičského rozhodnutia po E. P. Tieto doklady do rozhodnutia správneho orgánu neboli predložené. Zo strany navrhovateľa bolo potrebné preukázať, že E. P. v rozhodnom období zomrela a že právnym nástupcom a dedičom je E. P. Napriek výzvam navrhovateľ ani jeho právna zástupkyňa do rozhodnutia správneho orgánu vydaného dňa 28.9.2009 tieto doklady nepredložili. Pre preskúmanie správnych rozhodnutí z hľadiska správneho súdnictva konania podľa tretej hlavy piatej časti OSP je podstatný stav v čase vydania rozhodnutia. Keďže navrhovateľ napriek výzvam správneho orgánu a dlhotrvajúcemu správne konaniu od roku 1992 bol nečinný a nepredložil dôkazy, ktoré by potvrdzovali, že pôvodný vlastník E. P. zomrela, a že jeho právnym nástupcom sa skutočne stal E. P. v tomto smere neunesol dôkazné bremeno. Navrhovateľ nepredložil a napriek výzve nepreukázal skutočnosti, ktoré by objasňovali akým spôsobom v rozhodnom období prešiel predmetný majetok na štát a či sú splnené zákonné podmienky pre uplatnenie reštitučného nároku podľa zákona 229/1991 Zb. stanovené v § 6 ako aj ostatné ustanovenia zákona. V tomto smere správny orgán nebol povinný vo veci vykonať dokazovanie, vzhľadom na to, že dôkazné bremeno niesol navrhovateľ. To, že k opravnému prostriedku bol predložený úmrtný list E. P. ako aj anglická verzia, tlmočnicky overený preklad poslednej vôle E. P. nemení nič na skutočnosti, že v čase rozhodovania správneho orgánu navrhovateľ nepreukázal zákonné podmienky pre uplatnenie reštitučného nároku.

Najvyšší súd vzhľadom na námietky navrhovateľa, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je nepreskúmateľné, uviedol, že napadnuté rozhodnutie má všetky formálne i obsahové náležitosti, ktoré vyžaduje zákon, uvedené rozhodnutie vychádza z dostatočne zisteného skutkového stavu, ktoré je logicky vyhodnotené a riadne právne posúdené.

Na základe zisteného skutkového stavu, uvedených právnych skutočností, po vyhodnotení odvolacích dôvodov navrhovateľa najvyšší súd s osvojením si argumentácie krajského súdu postupom podľa § 219 ods. 2 OSP rozhodol tak, že rozhodnutie krajského súdu potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 OSP a 250k ods. 1 OSP v spojení s § 250l ods. 2 OSP tak,

že účastníkom nepriznal ich náhradu, nakoľko navrhovateľ nebol v odvolacom konaní úspešný a odporca podľa zákona nemá nárok na náhradu trov konania.

Proti vyššie uvedenému rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozsudku krajského súdu v Žiline sp. zn. 23Sp/99/2009 z 25.10.2010 podal sťažnosť F. P., na základe ktorej Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí dňa 25.4.2012 rozhodol, že základné právo F. P. podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako aj jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10Sžr/31/2010 z 26.10.2011 a jemu predchádzajúcim postupom porušené boli.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10Sžr/31/2010 z 26.10.2011 zrušil a vec vrátil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie, pričom zaviazal Najvyšší súd Slovenskej republiky uhradiť F. P. trovy právneho zastúpenia v sume 323,52 Eur na účet jeho advokáta JUDr. J. M.

Vo zvyšnej časti sťažnosti F. P. nevyhovel.

Za podstatné pre rozhodnutie v tejto veci bolo pre ústavný súd či súdy zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci pri svojom rozhodovaní mali prihliadnuť na listinné dôkazy preukazujúce aktívnu legitimáciu sťažovateľa (ako navrhovateľa v konaní pred správny orgánom a odvolateľa pred súdmi), predložené až v rámci odvolacieho konania proti rozhodnutiu správneho orgánu ako prílohy k jeho opravného prostriedku – odvolaniu, t.j. či správne aplikovali v danom prípade ustanovenie § 250i ods. 1 OSP, podľa ktorého pri preskúvaní zákonnosti rozhodnutia je pre súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia.

Ústavný súd poukázal na to, že jednotlivé ustanovenia jednoduchého práva sú všeobecné súdy povinné interpretovať a aplikovať v prvom rade vždy z pohľadu účelu a zmyslu ochrany ústavou garantovaných základných práv a slobôd. Totiž aj v prípade hypoteticky možnej konkurencie viac metodologicky, racionálne obhájiteľných interpretačných alternatív je nutné zvoliť ako výsledok výkladu tú, ktorá opodstatnene nadobúda prednosť pred ostatnými, t.j. uprednostniť interpretáciu takú, ktorá je ústavne konformnejšia.

Ratio legis v danom prípade aplikovaného zákona č. 229/1991 Zb. je výslovne vymedzený v jeho preambule a spočíva v sledovaní zmiernenia následkov niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo voči vlastníkom poľnohospodárskeho a lesného majetku v období r. 1948 – 1989 a dosiahnuť zlepšenie starostlivosti o poľnohospodársku a lesnú pôdu obnovením pôvodných vlastníckych vzťahov k pôde a upraviť vlastnícke vzťahy k pôde v súlade so záujmami hospodárskeho rozvoja vidieka a v súlade s požiadavkami na tvorbu krajiny a životného prostredia.

Ústavný súd po dôslednom oboznámení sa s odôvodnením rozsudku najvyššieho súdu dospel k záveru, že tento súd v posudzovanom prípade nerešpektoval účel reštitúcie poľnohospodárskej pôdy a lesnej pôdy a formalistickou interpretáciou § 250i ods. 1 OSP v spojení s § 4 zák. č. 229/1992 Zb. neprihliadajúc na jeho účel zasiahol do základného práva sťažovateľa na súdnu a inú ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

V predmetnom konaní ako správny orgán tak i súdy zúčastnené na rozhodovaní o tejto veci považovali za podstatné vyriešenie otázky aktívnej legitímácie sťažovateľa. Je pravdou, že sťažovateľ v konaní pred správnym orgánom nepredložil žiadne dôkazy preukazujúce jeho tvrdenie, že je osobou oprávnenou na uplatnenie uvedeného reštitučného nároku. Nesporným však zostal fakt, že už v konaní pred správnym orgánom oprávnenou osobou bol, napriek tomu, že toto svoje tvrdenie v danom čase nevedel preukázať.

Rozhodnutie správneho orgánu o jeho návrhu (nepriзнание vlastníckeho práva k nehnuteľnosti ani náhrady za ne) z dôvodu nepreukázania jeho aktívnej legitímácie v predmetnom konaní v jeho dôsledkoch znamená, že bol zamietnutý návrh osoby zo zákona oprávnenej na uplatnenie reštitučného nároku, ktorá si ho už vzhľadom na § 13 zák. č. 229/1991 Zb. nemá možnosť opätovne uplatniť.

Podľa názoru ústavného súdu povinnosťou najvyššieho súdu pri preskúmaní rozhodnutia správneho orgánu vzhľadom na jeho špecifickosť bolo dôsledne dbať na princípy právneho štátu a nevykladať príslušné ustanovenia aplikovaných v zákonoch iba formalisticky, aby tak nedošlo k neprimeranej tvrdosti zákona voči sťažovateľovi, ktorého základné práva, resp. základné práva jeho právneho predchodcu boli už zrejme porušené

bez akéhokoľvek zavinenia a zároveň bol najvyšší súd povinný dbať na to, aby ním zvolený postup v konaní smeroval k naplneniu účelu zákona č. 229/1991 Zb.

V danom prípade v rámci odvolacieho konania sťažovateľ predložil listinné dôkazy, ktorými preukázal svoju aktívnu legitimáciu v predmetnom konaní, t.j. odstránil procesnú vadu konania, pre ktorú nedošlo k preskúmaniu jeho reštitučného nároku, napriek tomu v dôsledku postupu, ktorý v tejto veci zvolili súdy zúčastnené na konaní v predmetnej veci k preskúmaniu a rozhodnutiu o jeho reštitučnom nároku v uvedenom konaní nedošlo.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatoval, že aplikácia § 250i ods. 1 OSP sa v danom prípade javila ako formalistická a neprípustná, pretože opomína samotný účel zák. č. 229/1991 Zb. Preto ústavný súd konštatoval, že právne závery najvyššieho súdu o nepreukázaní aktívnej legitimácie sťažovateľa ako základného predpokladu úspešného si uplatnenia reštitučných nárokov v súdnom konaní sú ústavne nesúladné a porušujúce už označené základné a iné práva sťažovateľa.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd tento rozsudok zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky po vrátení veci na ďalšie konanie viazaný právnymi názormi ústavného súdu (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde) vyjadrenými v náleze postupujúc ako odvolací súd podľa § 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP preskúmal napadnutý rozsudok ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 250ja ods. 2 OSP v spojení s § 250l ods. 2 OSP, pričom deň rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli na internetovej stránke Najvyššieho súdu SR www.nsud.sk (§ 156 ods. 1, 3 OSP v spojení s § 246 ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 OSP) a dospel jednomyselne k záveru, že odvolanie navrhovateľa je dôvodné. Rozsudok bol verejne vyhlásený 14. novembra 2012.

Vychádzajúc z nálezu ústavného súdu ním naznačených východísk a s poukazom na vyššie uvedené dospel najvyšší súd k záveru, že sa správny orgán v konaní nedostatočne vysporiadal s faktom, že navrhovateľ je v konaní pred správnym orgánom oprávnenou osobou, napriek tomu, že toto svoje tvrdenie v danom čase nevedel preukázať a rozhodnutie správneho orgánu o jeho návrhu z dôvodu jeho nepreukázanej aktívnej legitimácie

v predmetnom konaní v jeho dôsledkoch znamená, že bol zamietnutý návrh osoby zo zákona oprávnenej na uplatnenie reštitučného nároku. Povinnosťou správneho orgánu pri posúdení veci bolo dôsledne dbať na princípy právneho štátu a nevykladať príslušné ustanovenia aplikovaných zákonom iba formalisticky, aby nedošlo k neprimeranej tvrdosti zákona voči navrhovateľovi, ktoré jeho základné práva, resp. základné práva jeho predchodcu boli už zrejme porušené bez akéhokoľvek jeho zavinenia.

Je treba prihliadnuť na názor ústavného súdu, že v danom prípade v rámci odvolacieho konania sťažovateľ predložil listinné dôkazy, ktorými preukázal svoju aktívnu legitimáciu v predmetnom konaní, t.j. odstránil procesnú vadu konania, pre ktorú nedošlo k preskúmaniu jeho reštitučného nároku.

Vzhľadom na vyššie uvedené v spojení s citovanými ustanoveniami zákonov, odvolací súd dospel k záveru, že námietky navrhovateľa vznesené v konaní sú dôvodné a preto podľa § 250ja ods. 3 veta prvá OSP v spojení s § 250l ods. 2 OSP napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil tak, že zrušil rozhodnutie žalovaného a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Podľa § 250ja ods. 4 OSP sú správne orgány viazané právnym názorom odvolacieho súdu a ich úlohou bude vo veci opätovne rozhodnúť v intenciách nálezu Ústavného súdu SR.

O náhrade trov konania najvyšší súd rozhodol tak, že v zmysle § 151 ods. 3 OSP bude o ich náhrade rozhodnuté samostatným uznesením.

Toto rozhodnutie prijal najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z.).

Poučenie: Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 14. novembra 2012

JUDr. Jana Henčeková, PhD., v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Andrea Jánošíková